

MISIE

3

2020

BOLÍVIA

EUSI

5:3=10

Emblém

IDENTES

IDEŠ DO BOLÍVIE

Oslobodení od reklám

Misijné VÝZVY

Misijnou nedelou si pripomíname, že Zmŕtvychvstalý Ježiš poslal učeníkov do celého sveta. Konečne otvorili dlho zavreté dvere a vyšli na „pole neorané“.

Nové číslo časopisu vám ponúka znovu otvorené dvere misií v Bolívii po prvej vlnе pandémie.

Nazriete do kuchyne domorodých obyvateľov, kňazov, zasvätených osôb i dobrovoľníkov.

Nech Vám čítanie otvorí dvere srdca, a prehĺbi túžbu obetovať sa.

Ján Piatak,
misionár

CUSI

Z domov vychádzajú prví odvážlivci, klopú na dvere fary a prosia o požehnanie olejom svätej Filomény. Mladý pár prosí o sobáš. Deti a mládež sa tešia, že sa konečne môžu stretnúť na biblických stretnutiach a katechézach. Robí sa veľké upratovanie okolo kostola. Vo viacerých komunitách vrcholí príprava k prvému svätému prijímaniu a birmovke. Požehnávame nových miništrantov.

Stále častejšie počuť zvony, ktoré zvolávajú ku svätej omši a nielen k modlitbe za zosnulých. Takto sa zobúdzfa farnosť El Puente a Yotaú, po období „Ostaň doma“.

V prvých mesiacoch pandémie Covid-19 som Vás krátkym videom uverejnenom na stránkach www.pmd.sk a www.misievbolivii.sk informoval o rodinách v El Puente, ktoré sa venujú výrobe oleja z palmy Cusi. Pre krízu nemohli spracovať ani predávať olej, a tak sa ich príjmy zastavili. Viacerých téma oslovila, preto som sa rozhodol priniesť Vám detailnejší pohľad z kuchyne domorodcov na výrobu oleja Cusi.

Farnosť El Puente je vsadená do pralesa, kde sa palma Cusi nachádza v hojnej miere. Z listov sa robí krytina na strechu, pletú sa košíky, klobúky, vejáre a podložky na spanie. Z jadier dedinčania získavajú olej. Niektorí sú združení v spolkoch, iní pracujú samostatne.

Olej má široké uplatnenie. Od mala sa ním deťom natierajú vlasy, aby boli pekné. Starší ich používajú proti lupinám, šediveniu, vypadávaniu a štiepeniu vlasov. Pridáva sa do šampónov, mydiel a krémov. Pri kašli sa užíva polievková lyžica oleja spolu s čajom. Pri horúčkach sa ním natiera celé telo.

V čase pandémie bol olej Cusi jedným z domácich liekov, ktorý prales ponúka. Viacerí tvrdia, že sa ním vyliečili z korony. Hodnota oleja, ako aj jeho predaj sa preto po niekoľkých mesiacoch pandémie rapídne zvýšil.

Aký je postup získania oleja? Prvým krokom je zbieranie palmových orechov. Výrobcovia vykupujú od ľudí dvanásťkilové vrece za hodnotu sto bolivianos, čo je priemerný denný zárobok. Sekerou s krátkym poriskom sa roztláka škrupina a vyberajú sa jadrá. Tie sa uložia na pekáče a pečú v peci.

Pec má dva väčšie a dva malé otvory. Veľakrát je robená výhradne z mraveniska, no nájdu sa aj pece z tehál. Pec z mraveniska má však lepšie vlastnosti, udrží vyššiu teplotu. Pri pečení jadier cítiť príjemnú vôňu kokosu. Jadrá orechov majú vtedy neodolateľnú chuť. Po zahryznutí cítite chuť blízkej kokosu s kakaom. Do toho sa vám na jazyku rozleje trochu sladkého oleja.

Jadrá sa následne melú. Zo škrupín orechov sa urobí oheň a vo veľkom hrnci sa nechá zovrieť malé množstvo vody. Do nej sa vleje zomletá masa z jadier. Pridá sa vedro vody a spolu sa varí, kým sa neodparí všetka voda. Potom sa oddelí pevná hmota od oleja. Získaný olej sa varí znova, aby sa odparili aj zvyšky vody. Do odobranej masy sa naleje voda a znova sa varí, aby sa z neho získal olej, ktorý tam ostal po prvom oddelí.

Získaný olej je číry. Z dvanásť kíľ jadier orechov sa získa približne sedem litrov oleja, ktorý sa už nalieva do fliaš na predaj. Znakom kvality oleja je, že pri teplote nižšej ako šestnásť stupňov celzia mení konzistenciu

Vyhľadávanou kulinárskou lahôdkou sú červy, ktoré niekedy nájdete v jadrách. Jedia ich aj surové, no oveľa lepšiu chuť majú pečené. Najkvalitnejší a najdrahší olej sa pripravuje výhradne z varenia týchto červov. Muži si červíkov berú na rybačku, ako zaručenú návnadu. Aj ja som niekoľko ochutnal. Je to ozajstná lahôdka. Ale vráťme sa k príprave.

na tuhú a farbu na bielu. Tuhá hmota, ktorá je odpadom z varenia, poteší ošipané a hydinu. Dá sa teda povedať, že sa zúžitkuje úplne všetko, od škrupín, cez jadrá až po červíkov.

Výrobcovia mávajú buď stálych odberateľov, ktorí vykupujú olej na kozmetické účely, alebo sa olej predáva do malých obchodov. Často vidieť olej na predaj pri okraji ciest, alebo vám ho cez otvorené okno auta na dlani ponúknu domorodé deti.

Prekvapením pre vás bude, že olej sa mi podarilo poslať aj na Slovensko. Pre tých, ktorí ho budú mať túžbu a odvahu vyskúšať je k dispozícii v balení po 50 ml. Nájdete ho v centre Pápežských misijných diel v Bratislave, alebo na misijnom jarmoku v rámci misijnej nedele vo Veľkej Lomnici. Rovnako bude k dispozícii na farskom úrade v Hrboltovej a Oravskej Polhore. V Bystranoch, Olcnave, Hincovciach a Trstánoch vám ho ponúknu dobrovoľníci. Olej ponúkame za dobrovoľný príspevok na misie v Bolívii.

Uvedenú prípravu oleja si môžete pozrieť aj vo videu na stránke www.misievbolivii.sk v sekcii misionár Ján Piatak, Misia v El Puente pod názvom Cusi.

Nakoľko 15. júla 2020 uplynulo 5. rokov Vašej podpory na mne zverenej misii, chcem sa Vám poďakovať aj formou misijnej kľúčenký. Na semenách stromov z Bolívie je odkaz na verš z Božieho slova Mt 9, 37: „Žatva je veľká, ale robotníkov málo“. Darček, ktorý budete mať spolu

s kľúčami každý deň na očiach je zároveň prosbou o neustálu výmenu darov v podobe modlitieb za misie, ktorá je kľúčom k úspešnému ohlasovaniu evanjelia. Kľúčenký budú distribuované cez dobrovoľníkov, alebo prostredníctvom vyššie uvedených farských úradov.

V mene všetkých farníkov vám zo srdca ďakujem za každú formu podpory. Žehnám vám, slúžim za vás sväté omše a ostávame naďalej spojení v modlitbe.

**Misionár
Ján Piatak**

5 : 3 = 10

26. septembra 2020 uplynulo 5 rokov od môjho príchodu do Bolívie. Keď to porovnam s misionármi, ktorí v misiách pôsobia viac ako tridsať rokov, čo je tých päť rokov oproti tridsiatim? Ale keď sa na ten čas pozriem svojimi očami a prehodnotím všetko čo som doteraz mohla zažiť, čím ma Boh obdaril na každom kroku v milovanej misii, zdá sa mi, že prešlo minimálne jedno desaťročie. A mne neostáva nič iné ako povedať Bohu jedno obrovské **ĎAKUJEM** za momenty radosti, pádov, učenia sa, nadobúdania nových skúseností, žitia odlišnej kultúry, budovania nových vzťahov, vzdávania sa svojich očakávaní, prijímania nových výziev, riskovania a za mnoho iného. \

Október je mesiacom misií, kedy si viac uvedomujeme univerzálnosť Cirkvi, kedy sa modlíme za misie a misionárov, kedy sa snažíme poznávať rôzne kultúry vďaka deleniu sa misionárov, ktorí prežili niekoľko rokov či desaťročí v rôznych kútoch sveta a kedy hľadáme

kreatívne spôsoby ako pomôcť tým najchudobnejším, niekedy na druhom konci sveta.

Dnes sa pýtam aj ja seba, čo mi dal život v Bolívii na troch rozličných miestach, čomu som sa naučila a čím sa môžem podeliť spolu s vami.

V Bolívii je nás 15 sestier zo šiestich kultúr – Argentína, Brazília, Indonézia, Poľsko, Slovensko, Bolívia. Ja tvorím úplnú menšinu, keďže nemáme viac slovenských sestier. Z iných kultúr sú zastúpené minimálne dve sestry. Možno aj kvôli tomu som sa bola nútená učiť čo najrýchlejšie španielsky jazyk. Byť sama zo Slovenska v ďalekej

krajine kde mi nikto nerozumie, nie je zas až také krásne, ako sa to zdalo pri odchode do misií.

Myslím, že každý misionár si musí prejsť touto skúškou, hlavne ak je zapálený pre úplné nasadenie a službu v misiách. Prvú prekážku, ktorú musí prekonať je jazyk. Bez neho aj tá najlepšia iniciatíva môže zlyhávať. Počas formácie a prípravy do misií sme počúvali od našich starších a skúsenejších sestier, že ak chceme pochopiť kultúru a ľudí v rozličných krajinách, je nevyhnutné hovoriť ich rečou. Ja som sa ju intenzívne

6 učila pol roka v jazykovej škole v Cochabambe. Mojou prvou komunitou bola periférna časť Cochabamby, kde som sa venovala doučovaniu detí a mladých pri plnení si školských úloh. Tiež som pripravovala detí na prvé sv. prijímanie a dávala hodiny spevu a gitary tomu, kto mal záujem. V tejto misii som trávila dva roky, ktoré ma naučili pokore, službe, ale aj samostatnosti a riskovaniu.

Ďalšie dva roky som trávila v komunite Titagallo, ktorú môžem prirovnať k lazom, ďaleko od civilizácie a základných životných potrieb. Hlavnou mojou misiou bola formácia a vzdelávanie detí a stredoškôľakov na internáte. Nanovo som sa stretla s jazykovou bariérou, keďže väčšina indiánov kmeňa quechua (kečua) nehovorí španielsky, ale ich kmeňovým jazykom. Tí z vás, ktorí už čítali moje články, si určite spomenú, že našim takmer každodenným krížom bol nedostatok vody. V období

Týchto päť rokov bolo a je pre mňa požehnaným časom, ktorý mi Boh daruje na môj osobný rast. Päť rokov rozdelených v troch komunitách je darom za desať rokov. Možno sa mi nepodarilo zmeniť

sucha voda vysychala, ale tiež veľkým problémom bol prívod vody potrubím vo vzdialenosti asi 30 km. Častokrát bolo pretrhnuté alebo prerezané ľuďmi susedných komunít. Mojm európskym myslením som len ťažko dokázala pochopiť, ako je možné že niekto prereže potrubie a nechá ho tak. A do internátu so 60 deťmi tak nepritekala voda. Čas v tejto misii ma naučil trpezlivosti, odvahe, akceptovaniu odlišného myslenia a inkulturácií.

Od januára tohto roku je mojou novou misiou novozaložená komunita v meste Oruro, ktoré je vo výške 3. 700 m.n.m. Z lazov v Titagallo som prišla

myslenie alebo postoj čo len jedného človeka, s ktorým som pracovala, ale podarilo sa mi vidieť svet novými očami, rozšíriť horizont môjho myslenia či pohľadu na život. Boh mi dáva krídla, aby som v tejto slobode mohla lietať a je len a len na mne, či jeho ponuku využijem.

Ďakujem všetkým, ktorí sa modlia za misie a misionárov. Niektorí nás vnímajú ako hrdinov, ale v skutočnosti sme krehké nástroje v Božích rukách, ktoré sa aj mýlia, aj potknú a spadnú, no nechávajú sa formovať Hrnčiarovými rukami.

V modlitbe spojená
Sr. Sára, Alena Tokarčíková, SSps

Emblém IDENTES

V septembri 2020 sme sa prvý krát stretli traja aktuálni kňazi misionári zo Slovenska: Miloš, Ondrej a ja, Ján. V San Miguelito, kde sídli Inštitút misionárok a misionárov Identes, nás Miloš posprevádzal „mestečkom“, ktoré slúži počas roka viacerým ľuďom. Na stránke www.misievbolivii.sk v sekcii *Miloš Miko* nájdete krátke video z našej návštevy. Dnes vám otec Miloš predstaví a vysvetlí emblém Inštitútu ID Krista Vykupiteľa.

Názov **Inštitút ID Krista Vykupiteľa, misionárky a misionári Identes** poukazuje na základnú črtu charizmy pre nás misionárov Identes: byť súčasťou misie Ježiša Krista pri vykúpení ľudstva, byť doslova jeho „nohami“, v zmysle univerzálnosti idencie (zo španielčiny, odvodené od „Chodte a ohlasujte...“) ako spôsobu ohlasovania Evanjelia spásy a svätosti pre všetkých ľudí.

Naše logo, znak alebo emblém obsahuje bohatú symboliku, ktorá nám ponúka hlbšie pochopenie tejto špecifickej misie v rámci charizmy, ktorá bola Bohom Otcom zverená nášmu zakladateľovi Fernandovi Rielovi (*1923 v Madride, +2004 v New Yorku).

Celá symbolika obsiahnutá v znaku sa dá ľahšie pochopiť cez centrálny bod charizmy, obsiahnutý v Mt 5, 48: „Vy teda buďte dokonalí (svätí), ako je

dokonalý (svätí) váš nebeský Otec“. Svätosť alebo dokonalosť v láske je kritériom, cestou a majákom pre misionárky a misionárov identes a je

centrom ich ohlasovania
Evanjelia ľudstvu.

V strede štítu je zlatý
prsteň, ktorý – rovnako ako
pri sviatostnom manželstve
– je znakom vernosti a lásky
v dobrom aj zlom. Je tiež
symbolom apoštolskej
plodnosti, mystického
otcovstva a materstva v rámci
zasväteného života.

V jeho strede je kríž, ktorého
červená farba je znakom
mučeníctva. Písmená Id vo
forme sviečky, sú súčasťou
mena Inštitútu a v španielčine
znamenajú „Chodte“, čiže sú
akoby neustálym pozvaním na
misie a rôzne formy apoštolátu,
kdekoľvek existuje potreba
služby Cirkvi.

Heslo „Cree y Espera“,
čiže „Ver a dúfaj“, v zelenej
farbe je symbolom večnej
jari, radosti a sviežosti
Evanjelia, ktorý má
sprostredkovať misionár
idente svetu.

Nad orlími hlavami je
trojitá korunka (symbol
Najsvätejšej Trojice) s tromi
krížmi, symbolom Trojičného
požehnanja. V spodnej časti je
dvanásť malých krížikov, tie sú
znakom prvých dvanásť členov
Inštitútu, ženatých mužov, tzv.
apoštolské kolégium (podľa
vzoru dvanástich apoštolov),
s ktorými Fernando Riello začal
svoje dielo v Tenerife,
na Kanárskych ostrovoch.
Tiež znamenajú kolegiálny
charakter Inštitútu, jeho
vnútornú pevnosť a jednotu
mužskej a ženskej vetvy.

Pokiaľ máte záujem o viac
informácií alebo si želáte byť
v obraze o aktuálnych aktivitách,
môžete sa prihlásiť na newsletter
cez www.idente.org.

p. Miloš Miko, M.Id, Bolivia

Tento prsteň je akoby
držaný dvojhľavým
orlom, ktorý tradične
reprezentuje impérium
moci, v našom prípade ide
však o impérium Krista
v zmysle univerzálnosti
jeho lásky smerom na západ
a východ, kam pohľadom
smerujú orlie hlavy.

Tiež je tu obsiahnuté
posolstvo pre nás
misionárov, keďže náš
apoštolát sa má zamerať
na všetky svetové strany.

Misionári Identes ponúkajú aj možnosť stráviť čas na misiách spolu s nimi v rámci dobrovoľníctva. Všetky mená dobrovoľníkov sú zverejnené na stránke www.misievbolivii.sk. Mne sa podarilo spojiť s dvomi z nich. Ako prvá sa s vami podelí o skúsenosť Janka Buffova.

IDEŠ DO BOLÍVIE

Nie to, čo robíš a koľko robíš, je najdôležitejšie, ale to, že si prítomný, rešpektuješ toho druhého, prijímaš ho takého, aký je a delíš sa s tým, kto si ty.“

„Ideš do Bolívie, priprav sa.“ Prišla mi esemeska od asistentky dekana našej školy. Bolo to na sviatok Božieho Tela v roku 2011. To bolo radosti. Ďakujem, Pane. Prípravy, očkovania, výpoveď v práci, prípravný týždeň v Prahe s misionármi a mnoho iného. Trochu ešte počkať a je tu 23. november 2011.

Letíme, Lenka a ja. Naša škola VŠ sv. Alžbety, Inštitút misijnej práce a tropického zdravotníctva Jána Pavla II. nás vysielala na dobrovoľnícku spoluprácu v rozvojovej krajine Bolívia, s miestom určenia, San Ignacio de Velasco. Začíname v projekte „Ciudad del niño Jesus“, detský domov a neskôr aj v „Colegio Rosenhammer“, základná a stredná škola.

San Ignacio je hlavným mestom provincie Velasco. Nachádza sa severovýchodne,

472 km
od Santa
Cruz. Je to

jedno z najviac rozvinutých miest v oblasti Chiquitana, žije tu okolo 41 tisíc obyvateľov. V jeho blízkosti je možné navštíviť dedinky Miguel de Velasco (37 km), San Rafael de Velasco (70 km), Santa Ana de Velasco (45 km).

Detský domov „Ciudad del niño Jesus“, základnú a strednú školu „Colegio Rosenhammer“ spravujú misionári z inštitútu „Misioneras y Misioneros Identes“. Pod ich vedením sme začali našu činnosť najprv v detskom domove, neskôr aj v škole. Prišli sme v čase

veľkých prázdnin. Detský domov mal v tom čase desať chlapcov vo veku osem až štrnásť rokov. Po skončení prázdnin dvaja najstarší chlapci odišli do San Miguelita, kde sa začali priučať hospodárstvu, poľnohospodárstvu, stavebníctvu, drevárstvu a iným zručnostiam.

Naša činnosť spočívala v trávení času s deťmi počas prázdnin i počas školského roka. Do detského domova sme prichádzali vždy ráno a trávili tam čas od pol deviatej do dvanástej. Doobeda sme sa zvykli venovať doučovaniu predmetov ako je matematika, prírodné vedy, angličtina a deti tiež mali záujem učiť sa slovenčinu. Poobede sme prichádzali okolo tretej a boli s chlapcami až do večera. Väčšinou sme sa hrali, robili rôzne aktivity, alebo sme šli na ihrisko, kúpalisko, či malý výlet do okolia.

Záver prázdnin sme strávili na týždňovom tábore v San Miguelite. Mali sme rôzne súťaže, hry, hľadanie strateného pokladu, opekačku, kúpanie v miestnom jazierku. Taktiež chlapci mali možnosť vidieť prácu na hospodárstve, ako sa krmia, či doja kravy.

Začiatok školského roka, 6. februára 2012, zo sebou priniesol nové povinnosti. Venovať viac času štúdiu a škole. Aj naša náplň práce sa zmenila. Od toho dňa sa moja činnosť v detskom domove, viac menej skončila a začala som chodiť pomáhať do prvej triedy základnej školy, „Colegio Rosenhammer“.

Moja úloha tu spočívala v asistencii učiteľke prvého ročníka. Predpisovať vzory jednotlivých písmen, pomáhať žiakom písať, otočiť zošit správnym smerom, postrážiť triedu, či rozdávať desiatu tridsiatim siedmym prváčikom.

Tiež sme mali možnosť nahliadnuť do života Inštitútu

misionárov Identes, spoznávať ich spiritualitu, zúčastňovať sa na modlitbách a stretnutiach s mládežou „Juventud Idente“. Našu polročnú misijnú skúsenosť sme ukončili v máji. Na sviatok Nanebovstúpenia Pána sme leteli späť a 18. mája sme už boli doma.

Odvtedy, teda už prešiel nejaký ten čas. Čo povedať k tomu dnes? Určite to, že Boh koná v našich životoch, tak ako

aj v tvojom, či mojom. Vyberá si slabých, jednoduchých, tých, o ktorých by to nikto nepovedal a práve cez nich koná veľké veci. Dáva túžbu a aj ju plní. Nevieš jazyk, netráp sa, ak v tvojom srdci máš túžbu po misiách, nevzdávaj sa, všetko je možné tým, ktorí veria.

Oslobodení od reklám

Túžba za misijným dobrovoľníctvom u mňa začala už dávno. Osem rokov túžby a nepriamych príprav. Samotná dvojmesačná príprava na Bolíviu pre mňa osobne bola z časti kľukatá, ale videla som ako Boh rovnal chodníky a razil cestu, aby sme tam predsa len odleteli. Keď na niečom začínaš pracovať, nebude hneď všetko perfektné. Ale aj kvapka v mori stačí a robí more morom.

Bol november 2011 a my, dobrovoľníčka Janka a ja, sme odchádzali na pol roka do Bolívie, malého mestečka uprostred Chiquitanie, do San Ignacia de Velasca. Vedeli sme, že sa budeme venovať deťom zo sirotinca, ktorý spravovali Misioneros Identés.

Bolo to šesť mesiacov pre mňa nie najľahších, ale paradoxne najradostnejších. Už po mesiaci som mala chuť vrátiť sa na Slovensko. Asi aj kvôli tomu, že v tej chudobe som uvidela aké dary máme na Slovensku. Prvé dva týždne boli pekné, ale i náročné na klímu, kedy sa nám aj mihalnice potili z toho tepla. A to som si predtým

asi rok dozadu počas krátkeho pobytu v Turecku povedala, že už nikdy do tak teplej krajiny nechcem ísť. Ale Pán Boh má s nami svoje plány. A telo si zvykne na všetko, samozrejme spolu s Božou pomocou.

Život tam bol jednoduchý. Ľudia si tam žijú ako všade inde na svete, s radosťami, aj so starosťami, ľudia takí, aj onakí, jednoduchí v zmýšľaní. Bývajú samozrejme v iných sociálnych a bytových pomeroch ako na Slovensku, v Európe. Nedá sa to ani porovnať. Ich život som vnímala oveľa menej individualisticky ako tu, v Európe.

V maličkostiach som vnímala, že Boh sa o nás dokonale staral. Stále nám niečo urobilo radosť, keď sme to potrebovali. Napríklad len to, že sme objavili, že sa tam dal kúpiť biely jogurt, alebo keď po dňoch horúčav, kedy sme už potrebovali ochladiť, sa ochladilo, alebo zapršalo

z toho vyberám:
20.05.2012

„Dnes som si uvedomila, že som po šiestich mesiacoch opäť na Slovensku. Život tu pokračuje ako predtým, ale môj život sa zmenil skúsenosťou v Bolívii.“

a hneď sa dýchalo a spalo lepšie. Jedno mi tam ale chýbalo a to: správy, noviny, nejaké informácie z vonku. No na druhej strane som vnímala, že sa tam žilo pokojnejšie, že sme boli „oslobodení“ od reklám, negatívnych informácií zo správ. Uvedomila som si, ako silno vplývajú na človeka negatívne správy a tiež reklamy typu „rýchlo kúp, nezmeškaj, teraz je akcia, využij to“. Obchody boli jednoduché bez marketingových ťahov na väčšie zárobky a predávali len to najnutnejšie.

V závale rôznych činností vo vlasti človeku prejde pol rok veľmi rýchlo. No tam, každý deň bol intenzívny, naplno prežitý a celé to dobrovoľníctvo v službe

Prekvapilo ma však správanie miestnych ľudí: keď tam pršalo, oni si obúvali šľapky, alebo chodili bosí. Radšej nech sú mokré nohy, akoby sa mali premočiť topánky, alebo si vtedy obliekli krátke nohavice, len aby sa nohavice nezašpinili či nezamočili. Dalo by sa povedať, že si viac chránili veci, ako telo a zdravie. Toto u nás to vnímam opačne. Bolo krásne vidieť ich rodinnú súdržnosť. Rodiny aj vo veľkom počte vedeli byť dlhé hodiny a dni spolu, tráviť čas pri jedle, rozprávať sa, a nevidela som, žeby mali medzi sebou spory. Súdržné rodinné vzťahy - to by sme tu Slovensku veru potrebovali zlepšiť.

Otváram svoj denník písaný v čase po návrate z Bolívie a čosi

druhým bol prerod: v mojich myšlienkach, postojoch, chápaní, zmýšľaní, akceptovaní toho, čo sa nedalo zmeniť, vo vytrvalosti, v totálnej odovzdanosti Bohu, v učeníu sa novému. Prerod vo vnútri, v srdci.

Asi nikdy predtým som nežila a necítila Boha tak blízko ako tam. Šesť mesiacov tam sa mi zdalo po návrate ako jeden deň. Ani vzťahy a priateľstvá neochladli, práve naopak, zdali sa mi všetci bližší. Myslím, že to všetko bolo tou Božou prítomnosťou, ktorú som tam nesmierne cítila. Je pravda, že vo vyspelej spoločnosti, tam, kde sa stráca príroda a nahrádzajú ju betónové mestá, v zaplnení všetkých dennodenných aktivít, ktoré ho oberajú o pokoj, človek nemá taký priestor vnímať Boha, Božiu prítomnosť v každom dni.

Po návrate domov som vnímala, že nám, ľuďom na Slovensku chýba trpezlivosť. Čakáme, že druhí sa k nám majú správať podľa našich očakávaní, a keď to tak nie je, zlostíme sa. Žijeme tu vo veľkých predsudkoch voči ľuďom alebo iným veciam a to nás oberá o radosť a vnútorný pokoj.

Čas dobrovoľníctva bol pre mňa požehnaný a najradostnejší, najlepší v doterajšom živote. Byť tam bola veľká Božia milosť.

Lenka

Misijné výzvy

Je tomu už rok čo sa v Ríme uskutočnila synoda o Amazónii. Veľká časť bolívijskeho územia patrí do tejto, pre celú planétu dôležitej oblasti, a preto aj mnohé z našich amazónskych diecéz a vikariátov sa aktívne zapojili do pre-synodálnych príprav, a potom aj priamo do synodálnych rozhovoroch.

Sv. Otec František vyjadril mnohé z otvorených tém v postsynodálnej exhortácii Milovaná Amazónia v štyroch kapitolách: sociálny sen, kultúrny sen, ekologický sen a ekleziálny sen. Určite, tie sny, nie sú len jeho snami, ale aj mnohých spoločenstiev, ktoré prežívajú svoju vieru na každodennej úrovni a snažia sa o to aby evanjelium rástlo, prosperovalo a prinášalo ovocie, podobne ako stromy v amazónskom pralesi, ako rieka čo prináša rast a nový život.

Každý z týchto snov má do činenia s Ježišovým projektom Božieho kráľovstva, ktoré každý z nás, na základe nášho misijného povolania, máme pomáť šíriť. Veď Ježiš si nás už pri krste vyvolil a prijatím Ducha Svätého pri sviatosti birmovania nás osobitne posielal: "Chodte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu." (Mk 16,15). Táto úloha je veľká a zahŕňa všetky oblasti ľudského spoločenstva. V tomto zmysle Synoda o Amazónii prináša podnety nielen pre kresťanské spoločenstvá žijúce v tejto oblasti, ale z ich perspektívy a skúsenosti obohacuje celú Cirkev.

Amazónska skúsenosť ukazuje novú potrebu ohlasovania evanjelia. Evanjelium má v sebe uzdravujúcu a obnovujúcu silu,

ktorá premieňa tých ktorým je evanjelium ohlasované, ale aj tých ktorí ho ohlasujú. Ponúka ucelujúci a harmonizujúci pohľad na človeka a spoločnosť. Nie je možné, aby sa dotýkalo jednej oblasti bez toho, aby sa dotklo aj ostatných oblastí života.

Medzi najväčšie výzvy v Amazónii patrí obrovský počet komunít poväčšine pôvodného obyvateľstva, ktorí obývajú aj tie najodľahlejšie kúty pralesa. Mnohé z týchto komunít prežívajú svoju vieru, aj keď pravidelná nedelňa eucharistia pre nich nie je možná vzhľadom na veľké vzdialenosti a stále nedostačujúci počet misionárov. Mnohé z týchto komunít majú svoju organizáciu a stretávajú sa na nedelňách bohoslužbách Slova, ktoré vedie laik, poväčšine niekto z trvalých obyvateľov dediny. Mnohokrát sú to miestne ženy, ktoré sa starajú o náboženskú stránku dediny.

Aj preto je veľmi potrebné starať sa o týchto laických lídrov, posilňovať ich kultúrnu identitu a laický apoštolát, a to aj prostredníctvom nových služieb a ministerií, ktoré by boli uznané a šírené miestnou Cirkvou. Mnohé z kňazských a rehoľných povolaní v Amazónii, pochádzajú totiž z rodín týchto náboženských lídrov a katechetov.

Ondrej Pešta SVD

Procesia v Yotau

Birmovka v Yotau

FOTOGALÉRIA

Tance Panne Márii

Deň obce

Po požari domu

Auto v servise

Potravinová pomoc

Krst v komunite

Milí priatelia! Ak by ste vnímali, že chcete podporiť misijnú činnosť, pastoraáciu alebo chudobných vo farnostiach El Puente a Yotau, môžete tak urobiť prostredníctvom bankového účtu: IBAN SK080900000000522512863.